

Tren VIII. (Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim...)

JAN KOCHANOWSKI

TRENY

Tren VIII. (Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim...)¹

Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim,
Moja droga Orszulo, tym zniknieniem² swoim.
Pełno nas, a jakoby nikogo nie było:
Jedną maluczką duszą³ tak wiele ubyło.
Tyś za wszystkie mówiła, za wszystkie śpiewała,
Wszystkiś w domu kąciki⁴ zawždy pobiegała⁵.
Nie dopuściłaś nigdy matce się frasować⁶
Ani ojcu myśleniem zbytnim głowy psować⁷,
To tego, to owego wdzięcznie⁸ obłapiając⁹
I onym swym uciesznym śmiechem zabawiając.
Teraz wszystko umilkło, szczerze¹⁰ pustki w domu,
Nie masz zabawki¹¹, nie masz rośmiąć się nikomu.
Z każdego kąta¹² żalność człowieka ujmuje¹³,
A serce swej pociechy¹⁴ darmo¹⁵ upatruje¹⁶.

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Trenach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²zniknieniem (starop.) — zniknięciem, zniknięciem. [przypis redakcyjny]

³dusza* (daw.) — w znaczeniu: „żywe stworzenie”; dawniej duszami nazywano ludzi, np. szlachcic posiadał wieś z określoną ilością dusz, czyli chłopów; *jedną (...) duszą (...) ubyło*: z jedną duszą ubyło. Jerzy Axer przekonująco dowodził, że jest to niejako odpowiedź na cytat z listu, który otrzymał Ciceron od swojego przyjaciela Serwiusza Sulpicjusza. Przyjaciel pytał Cyncerona cierpiącego po śmierci córki Tulii: „*in unius (Jedną) mulierculae animula (maluczką duszą) [si] iactura facta est (ubyło), tanto opere [commoveris] (tak wiele)?*”. Postać i dzieło Cyncerona są ważne również w *Trenie XVI i XIX*. [przypis redakcyjny]

⁴wszystki kąciki — wszystkie zakamarki, całą przestrzeń domu. [przypis redakcyjny]

⁵pobiegała — przebiegała. [przypis redakcyjny]

⁶Nie dopuściłaś (...) matce się frasować — nie pozwoliłaś, by matka się frasowała, martwiła. [przypis redakcyjny]

⁷głowy psować (starop. *psować*: psuć) — martwić się, dręczyć się myślami. [przypis redakcyjny]

⁸wdzięczny* (starop.) — miły, przyjemny. [przypis redakcyjny]

⁹obłapiać (starop.; tu forma imiesł.: obłapiając) — obejmować. [przypis redakcyjny]

¹⁰szczerzy (tu forma lm: szczerze) — prawdziwy. [przypis redakcyjny]

¹¹zabawka* (daw.) — miłe zajęcie, zajęcie przynoszące radość (por. „zabawić się”). [przypis redakcyjny]

¹²z każdego kąta — zewsząd. [przypis redakcyjny]

¹³ujmować — chwytać. [przypis redakcyjny]

¹⁴swej pociechy — należnej mu pociechy (pociecha to również określenie dziecka. [przypis redakcyjny]

¹⁵darmo — na darmo, daremnie, na próżno. [przypis redakcyjny]

¹⁶upatrywać (tu forma 3 os. lp: upatruje) — wyglądać, oczekiwać zobaczenia, wypatrywać. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/treny-tren-viii>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Kochanowski, *Treny*, Drukarnia Łazarzowa, wyd. 2, Kraków, 1583

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.